

Deklarácia o katechéze

1 *Povolání k zrelosti viery* sú všetci pokrstení, a to tým, že sa nezmazateľným znakom pripodobnili Kristovi a včlenili do Cirkvi. Na základe svojho vlastného postavenia v Božom ľude majú právo na výchovu a katechézu, aby mohli žiť podľa kresťanskej náuky a vedeli ju aj sami hlásať.

2 *Kresťanská výchova* vedie človeka k správneému úsudku a k osvojeniu si mravných hodnôt, k poznaniu Boha a k láske k Nemu, učí čnostiam, pomáha prekonávať ľudské slabosti a chyby, napomáha v úsilí hľadať pravdu a podľa nej žiť¹.

3 *Katechéza* je súhrn snáh, ktorými sa Cirkev podujala pripraviť učeníkov a pomáhať ľuďom veriť, že Ježiš je Boží Syn. *Katechéza* ako výchova detí, mládeže i dospelých vo viere zahŕňa najmä vyučovanie kresťanskej náuky, ktorá sa podáva s cieľom uviesť ich do plnosti kresťanského života². Pretože kresťania sa potrebujú neustále posilňovať vo svojom živote a vo vyznávaní viery, má im byť poskytnutá permanentná výchova vo viere, a to tak systematická, ako aj príležitostná³.

4 *Jej obsah a metodológia* sú usmerňované *Katechizmom Katolíckej cirkvi* a *Všeobecným direktóriom pre katechizáciu*⁴.

ZODPOVEDNOSŤ ZA KATECHÉZU

5 Rodičia sú prví zodpovední za výchovu svojich detí vo viere, v modlitbe a vo všetkých čnostiach; majú sa postarať o hmotné a duchovné potreby svojich detí.

6 *Kresťanská rodina* je prvým spoločenstvom povolaným k ohlasovaniu evanjelia človeku, ktorý sa rozvíja, aby ho postupnou výchovou a katechézou priviedla k plnej ľudskej a kresťanskej zrelosti. V záujme dobra svojich detí sa rodičia nemôžu vzdať rodičovskej autority ako svojej služby zodpovednosti⁵.

7 Pretože rodičia dali život svojim deťom, viaže ich vážna povinnosť zabezpečiť pre nich primeranú katechetickú výchovu a prípravu k sviatostiam. Prihlásenie detí na náboženskú výchovu dopĺňa a prehľbuje celkovú výchovu v rodine. Štát a škola nesmú brániť rodičom pri plnení ich výchovnej úlohy.

8 Katolícki rodičia zodpovedajú za účasť svojich detí na školskej a farskej katechéze. Katechetická služba rodičov má sprevádzať život detí aj v rokoch dospievania.

9 Krstní rodičia, starí rodičia prípadne opatrovníci zohrávajú v náboženskej výchove dôležitú úlohu. Pomáhajú, prípadne sami zabezpečujú odovzdávanie poznatkov o Bohu a prispievajú tak k celkovému vytváraniu vzťahu k Bohu a k činorodému životu viery.

10 Diecézny biskup je autentickým učiteľom viery, ktorému je zverené hlavné vedenie a organizácia katechézy. Má priamu účasť na odovzdávaní evanjelia a zároveň bedlí nad autentickosťou vyznávania viery⁶.

¹ Por. *CIC*, kán. 748 § 1; *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1784.

² Por. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 4 a 5.

³ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktorium pre katechizáciu*, 51.

⁴ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktorium pre katechizáciu*, 120.

⁵ Por. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 2252; JÁN PAVOL II., *Familiaris consortio*, 2.

⁶ Por. JÁN PAVOL II., *Catechesi tradendae*, 63.

11 Diecézny biskup svoju zodpovednú úlohu vo vzťahu ku katechéze vykonáva priamo alebo prostredníctvom ním poverených veriacich, predovšetkým kňazov.

12 Kňazi ako spolupracovníci diecézneho biskupa sú katechétmi a vychovávateľmi na základe sviatostnej ordinácie. Ohlasujú Božie slovo, učia pravdy viery, formujú veriacich, a tým v nich rozniecujú Boží život.

DIECÉZNY KATECHETICKÝ ÚRAD (DKÚ)

13 DKÚ je inštitúciou ustanovenou diecéznym biskupom pre riadenie a usmerňovanie katechetickej činnosti v arcidiecéze⁷. Jeho činnosť vymedzuje *Štatút diecézneho katechetického úradu* schválený diecéznym biskupom.

14 Hlavnou úlohou DKÚ je ucelená koordinácia katechézy v arcidiecéze so zreteľom na jednotu viery⁸.

15 Do kompetencie DKÚ patrí vypracovanie a dopĺňanie *katechetického programu arcidiecézy*. V ňom sú určené krátkodobé a dlhodobé ciele katechézy v arcidiecéze.

16 DKÚ sa stará o permanentnú metodickú a duchovnú formáciu katechétov a poskytuje im odbornú pomoc pri vyučovaní náboženstva a pri katechizácii. V spolupráci s inými zložkami arcidiecézy a kňazmi umožňuje katechétom účasť na duchovných obnovách a cvičeniach.

17 DKÚ zabezpečuje zvyšovanie kvality a odbornosti katechéty formou ďalšieho vzdelávania, ktoré organizuje s pomocou kvalifikovaných odborníkov.

18 DKÚ organizuje školenia a rôzne katechetické aktivity na celodiecéznej úrovni a spolupracuje s katechetickými úradmi iných diecéz, s príslušnou komisiou pri KBS a s *Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom*.

19 Pracovníci DKÚ pravidelne študujú najnovšie poznatky z oblasti katechézy, pedagogiky, školstva, pracovno-právnych vzťahov a dokumenty Apoštolského Stolca, a pravidelne o nich informujú katechétov.

20 Úradnú komunikáciu medzi DKÚ a farnosťami zabezpečuje predovšetkým obežník arcidiecézy. Medzi DKÚ a oblastnými katechetickými strediskami sú to okrem bežného administratívneho styku aj pravidelné stretnutia a porady.

21 Katechétom pomáha v ich formácii a ako praktická pomôcka ku katechéze časopis pre katechézu.

KATECHÉTI (UČITELIA NÁBOŽENSTVA)

22 Na základe prijatia sviatosti krstu majú veriaci laici v katechéze dôležitú úlohu. Ich bezprostredný styk so svetom im umožňuje sprostredkovať evanjelium do konkrétneho života ľudí, v ktorom oni sami žijú.

23 Katechetická činnosť laikov vychádza z poznania Krista, na ktoré nadväzuje túžba zvestovať Ho iným a privádzať ich k viere v Neho. Tým sa zároveň uspokojuje aj ich vlastná potreba stále viac poznávať túto vieru⁹.

24 Katechéta (*rozumie sa ním tiež katolícky učiteľ náboženstva alebo náboženskej výchovy; ďalej iba katechéta*) je povoláný byť svedkom o Ježišovi Kristovi celou svojou katechetickou činnosťou, ktorá uvádza človeka do spoločenstva s Kristom a do dôverného vzťahu s Ním. Je

⁷ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktorium pre katechizáciu*, 265.

⁸ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktorium pre katechizáciu*, 272-273.

⁹ Por. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 429.

priamym sprostredkovateľom, ktorý uľahčuje komunikáciu medzi ľuďmi a Božím tajomstvom¹⁰.

25 Katechetickou službou môže byť poverený katolík zrelý vo viere, ktorý prijal všetky iniciačné sviatosti, žije usporiadaným životom, má záujem o túto službu a chce ju ďalej rozvíjať.

26 Katechéta aj na čisto ľudskej rovine vytvára svojou ústretovosťou, ohľadupnosťou, úctou a rešpektom k slobode dobré vzťahy s učiteľmi, žiakmi i rodičmi, a to bez ohľadu na ich osobné presvedčenie.

27 Katechéta sa usiluje byť vzorom pre učiteľov, odhaľuje dôležitosť náboženskej inšpirácie v pedagogickej činnosti, využíva svoju prítomnosť a prácu na formovanie prostredia evanjeliovými a kresťanskými hodnotami. V mnohých prípadoch sa stáva aj duchovným poradcom.

28 Aby mohol katechéta – laik vyučovať náboženskú výchovu v škole, musí mať okrem predpísanej odbornej kvalifikácie a splnenia ďalších zákonných podmienok, aj platnú kánonicкую misiu.

29 Nikto nemôže vyučovať náboženskú výchovu alebo náboženstvo bez platnej kánonickej misie ani nemôže uzatvoriť pracovnú zmluvu na vyučovanie náboženskej výchovy alebo náboženstva. Odobratie kánonickej misie má za následok ukončenie pracovného vzťahu s katechétom ako vyučujúcim náboženstva či náboženskej výchovy.

30 Podmienky pre udelenie, dĺžku trvania a odobratie kánonickej misie sú stanovené osobitnými smernicami diecézneho biskupa.

31 Katechéta plní svoje poslanie svedomitou prípravou na katechézu, dialógom s katechizovanými, využívaním didaktických pomôcok. V katechéze nevynecháva modlitbu a iné prostriedky duchovného života.

32 Úloha a postavenie katechéta vyžadujú intenzívny sviatostný a duchovný život, rozličné spôsoby modlitby, prežívanie kresťanského poslania. Katechéta v sebe rozvíja čnosť kresťanskej lásky, pokory a rozvahy, ktoré dovoľujú účinné pôsobenie Ducha Svätého v katechizovaných osobách.

33 Súčasťou odbornej formácie katechéta je systematické postgraduálne vzdelávanie.

34 Všetci katechéti, okrem svedomitého splnenia svojej úlohy v škole, majú byť rozličným spôsobom aktívne zapojení v živote svojej farnosti.

35 Katechéti vydávajú svedectvo o kresťanskej viere nielen presvedčivým odovzďávaním náboženských vedomostí, ale tiež svojím správaním a slušným oblečením. Od kňazov sa žiada, aby na vyučovanie náboženstva prichádzali v kňazskom civile.

KATECHÉZA VO FARNOSTI

36 Privilegovaným miestom katechézy je farské spoločenstvo. V ňom sa uskutočňuje katechéza na rozličných miestach – v kostole, v cirkevných budovách, v rodinách, v školách, v strediskách pre mladých. Účinnosť katechézy sa dosiahne prispôbením rôznym vekovým stupňom a životným situáciám veriacich¹¹.

37 Katechizácia má byť celým svojím rozmerom zviazaná so životom farnosti.

¹⁰ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktorium pre katechizáciu*, 156.

¹¹ Por. JÁN PAVOL II., *Catechesi tradendae*, 67; *Ecclesia in Europa*, 51.

38 Moderátorom a vykonávateľom katechetickej činnosti vo farnosti je farár. Hoci ju nevykonáva len sám, je zodpovedný za jej iniciovanie, priebeh a formy realizácie. Pri plnení tejto úlohy mu pomáhajú animátori – spolupracovníci, v prvom rade klerici pridelení do farnosti, rehoľníci i laici.

39 Úlohou farára je postarať sa o zostavenie plánu katechézy vo farnosti a jeho vhodné naprogramovanie, rešpektujúc diecézny pastoračný plán. Pri organizovaní katechézy farár počíta s aktívnou účasťou katechétoz z radov rehoľníkov a laikov.

40 Farár ako katechéta katechétoz podnecuje povolania pre katechetickú službu, pravidelne sa stretáva s katechétoz pôsobiacimi na území jeho farnosti, zaujíma sa o ich pôsobenie a výsledky v katechéze, pomáha im pri nachádzaní nových tvorivých postupov a pri príprave katechetických aktivít, dbá o ich duchovnú formáciu¹².

41 Katechézu vo farnosti obohacujú rôzne aktivity pre deti a mládež, organizovanie stretnutí a skupín zameraných na prehĺbenie života viery. Veľký podiel na tom majú katechéti, ktorí sa ochotne zapájajú a vedú jednotlivé podujatia.

ŠKOLSKÁ KATECHÉZA

42 Školské vyučovanie náboženstva má predkladať kresťanské pravdy s tou istou vážnosťou a hĺbkou, s akou iné disciplíny predkladajú svoje poznatky¹³. Vyučovanie náboženstva je len jedna z foriem katechetickej činnosti.

43 Počet hodín náboženstva na štátnych a na katolíckych školách je usmerňovaný príslušnými predpismi.

KATECHETICKÁ PRÍPRAVA K SVIATOSTIAM

44 Pretože katechéza vedie k oživeniu viery a privádza k svätosti, je vhodné poskytnúť ju zvlášť pred prijatím sviatosti¹⁴, a to v primeranej časovej dĺžke.

45 Príprava detí na prvé prijatie sviatosti pokánia a najsvätejšej Eucharistie ako aj na sviatosť birmovania sa má spravidla konať vo vlastnej farnosti a nie vo farnosti, v ktorej sa nachádza škola, ktorú žiak navštevuje. Príprava sa má vykonávať v úzkej spolupráci s rodičmi i za pomoci celého farského spoločenstva a v materinskej reči.

46 Katechetická príprava k sviatostiam má zodpovedať štvorrozmernému členeniu Katechizmu Katolíckej cirkvi: vyznaniu viery, liturgickému sláveniu, evanjeliovej morálke a modlitbe¹⁵. Túto prípravu je potrebné rozšíriť o katechézu ku konkrétnej sviatosti, na ktorú je zameraná príprava.

47 Príprava na prijatie sviatosti zmierenia, Eucharistie a birmovania je príležitosťou k duchovnej obnove rodín a posilneniu ich náboženského života.

48 Deťom po prvom svätom prijímaní sa má umožniť hlbšie vzdelanie vo viere navštevovaním pokračujúcej náboženskej výchovy v škole, účasťou na sv. omšiach s kázňou pre deti, ich zapojením sa do rozličných náboženských programov a aktivít vo farnosti¹⁶.

KATECHÉZA DOSPELÝCH

¹² Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktórium pre katechizáciu*, 255.

¹³ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktórium pre katechizáciu*, 76.

¹⁴ Por. CIC, kán. 777.

¹⁵ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktórium pre katechizáciu*, 122.

¹⁶ Por. CIC, kán. 777.3°.

49 Situácia v dnešných časoch si vyžaduje, aby jestvovali v každom dekanáte arcidiecézy centrá stálego katechumenátu, ktoré budú pripravovať dospelých na prijatie sviatosti krstu, pokrstených dospelých na prijatie ďalších sviatostí alebo na prijatie do Katolíckej cirkvi.

50 Vhodnou základňou pre tieto centrá môžu byť oblastné (dekanátne) katechetické strediská, ktoré pod vedením koordinátora združujú kňazov, katechétov a iných dobrovoľníkov a vytvárajú podmienky pre zabezpečenie katechumenátnej prípravy. Táto činnosť má všestrannú podporu zo strany príslušného dekana a kňaza zodpovedného za pastoračiu mládeže v dekanáte.

51 Takmer permanentnou má byť v každej farnosti prehlbujúca katechéza pre tých, ktorí sú rôznym spôsobom zaangażovaní do života farnosti a do laického apoštolátu.

52 V priebehu liturgického roka, či už v jednotlivé nedele alebo systematickejšie cez všedné dni, je tiež veľa príležitostí pre katechetickú formáciu vo forme príhovorov a kázaní s tématickou katechézou.

53 Ďalší priestor pre katechézu vytvárajú dôležité životné udalosti, akými sú krst detí, sobáš, choroba, rôzne krízové obdobia, nové okolnosti a zmeny, ktoré disponujú veriacich pre hľadanie pravého zmyslu života, pre potrebu svetla a posily z Božieho slova¹⁷.

54 Osobitnou oblasťou katechézy dospelých je pastoračná starostlivosť o študujúcu mládež, vysokoškolákov a ich pedagógov. Túto katechézu v rôznej forme zabezpečuje Arcidiecézne centrum mládeže spolu s univerzitnými pastoračnými centrami v úzkej spolupráci s DKÚ.

55 V súlade so svojím zameraním a charizmou majú významnú úlohu v katechéze farnosti rehoľníci, členovia sekulárnych inštitútov, cirkevných hnutí a združení.

Deklaráciu o katechéze

**schvaľujem a nariaďujem jej zverejnenie
pre dobro Košickej arcidiecézy.**

V Košiciach, dňa 25. novembra 2006

✠ Mons. Alojz Tkáč, arcibiskup-metropolita

---

¹⁷ Por. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV, *Všeobecné direktorium pre katechizáciu*, 176.